

**МІНІСТЕРСТВО ЮСТИЦІЇ
УКРАЇНИ**
Мін'юст

вул. Архітектора Городецького, 13, м. Київ, 01001
тел.: (044) 364-23-93, факс: (044) 271-17-83
E-mail: callcentre@minjust.gov.ua,
themis@minjust.gov.ua,
Web: <http://www.minjust.gov.ua>,
код згідно з ЄДРПОУ 00015622

Дмитру

foi+request-109159-
baf55846@dostup.pravda.com.ua

Міністерство юстиції України розглянуло Ваше звернення від 26 лютого 2023 року щодо правосуб'єктності людини та повідомляє.

Статтею 3 Конституції України регламентовано, що людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю.

Права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави. Держава відповідає перед людиною за свою діяльність. Утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави.

Конституційний Суд України у своєму Рішенні від 08 червня 2022 року № 3-р(П)/2022 зазначає, що із статті 3 Конституції України випливає обов'язок держави забезпечувати охорону та захист людської гідності. Такий обов'язок покладено на всіх суб'єктів публічної влади. Верховна Рада України, ухвалюючи закони, має гарантувати належний захист та реалізацію прав і свобод людини, що є однією з умов забезпечення людської гідності як природної цінності.

Права і свободи людини впливають із людської гідності. Людська гідність, яку слід трактувати як право, гарантоване статтею 28 Конституції України, і як конституційну цінність, яка наповнює сенсом людське буття, є фундаментом для усіх інших конституційних прав, мірилом визначення їх сутності та критерієм допустимості можливих обмежень таких прав (Рішення Конституційного Суду України від 22 травня 2018 року № 5-р/2018, від 22 червня 2022 року № 5-р(П)/2022).

У Юридичній енциклопедії за редакцією Шемшученка Ю.С. правосуб'єктність – це здатність фізичних і юридичних осіб у встановленому порядку бути суб'єктами права, тобто носіями суб'єктивних прав та юридичних обов'язків. Правосуб'єктність фізичних осіб складається з їх правоздатності і дієздатності. В деяких випадках вона включає і деліктоздатність.

СЕД АСКОД

Міністерство юстиції України

№ 24876/ПІ-Д-675/7.1.4 від 01.03.2023

Підписувач Банчук Олександр Анатолійович

Сертифікат 3ED5083160DBC59B04000000175A050069449E00

Дійсний з 19.09.2022 12:22:10 по 19.09.2023 12:22:10

При цьому відповідно до визначення у вказаній Юридичній енциклопедії правоздатність – здатність фізичних осіб і юридичних осіб бути носіями відповідних прав та обов'язків. Дієздатність – закріплена законом здатність суб'єкта права (громадянина чи організації) набувати і здійснювати своїми діями юридичні права та породжувати для себе юридичні обов'язки. Дієздатність визнається лише за правоздатними суб'єктами.

Розрізняються такі види індивідуальної правоздатності: загальна – здатність особи бути учасником прав, відносин взагалі; галузева – здатність особи бути учасником відносин, які регулюються нормами тієї чи іншої галузі права (наприклад, трудова, сімейна, цивільна правосуб'єктність); спеціальна – здатність суб'єкта бути учасником певного кола правовідносин у межах даної галузі права (наприклад, спеціальна правосуб'єктність посад, осіб у межах адміністративних правовідносин)¹.

Статтею 92 Конституції України передбачено коло питань, які визначаються чи встановлюються виключно законами України. Так, відповідно до пунктів 1, 2 частини першої цієї статті *виключно законами України визначаються права і свободи людини і громадянина, гарантії цих прав і свобод; основні обов'язки громадянина; громадянство, правосуб'єктність громадян, статус іноземців та осіб без громадянства.*

Наприклад, частиною першою статті 2 Цивільного кодексу України (далі – ЦК) визначено, що учасниками цивільних відносин є фізичні особи та юридичні особи.

Згідно зі статтею 24 ЦК «Поняття фізичної особи» людина як учасник цивільних відносин вважається фізичною особою.

Щодо людини як суб'єкта цивільних прав та обов'язків зазначається, що у цивільному законодавстві застосовується поняття «фізична особа».

Статтею 25 ЦК передбачено, що здатність мати цивільні права та обов'язки (цивільну правоздатність) мають усі фізичні особи.

Цивільна правоздатність фізичної особи виникає у момент її народження.

У випадках, встановлених законом, охороняються інтереси зачатої, але ще не народженої дитини.

У випадках, встановлених законом, здатність мати окремі цивільні права та обов'язки може пов'язуватися з досягненням фізичною особою відповідного віку.

Цивільна правоздатність фізичної особи припиняється у момент її смерті.

Статтею 26 ЦК встановлено, що усі фізичні особи є рівними у здатності мати цивільні права та обов'язки. Фізична особа має усі особисті немайнові права, встановлені Конституцією України та цим Кодексом.

---

¹ Юридична енциклопедія: В 6 т. / Редкол.: Ю.С. Шемшученко (відп. ред.) та ін. – К.: «Укр. енцикл.», 1998–2004. – Т. 5: П–С.

Фізична особа здатна мати усі майнові права, що встановлені цим Кодексом, іншим законом.

Фізична особа здатна мати інші цивільні права, що не встановлені Конституцією України, цим Кодексом, іншим законом, якщо вони не суперечать закону та моральним засадам суспільства.

Фізична особа здатна мати обов'язки як учасник цивільних відносин.

Відповідно до статті 30 ЦК цивільну дієздатність має фізична особа, яка усвідомлює значення своїх дій та може керувати ними.

Цивільною дієздатністю фізичної особи є її здатність своїми діями набувати для себе цивільних прав і самостійно їх здійснювати, а також здатність своїми діями створювати для себе цивільні обов'язки, самостійно їх виконувати та нести відповідальність у разі їх невиконання.

Обсяг цивільної дієздатності фізичної особи встановлюється цим Кодексом і може бути обмежений виключно у випадках і в порядку, встановлених законом.

Згідно з пунктом 3 статті 7 Закону України «Про центральні органи виконавчої влади», підпунктів 32, 33 пункту 4 Положення про Міністерство юстиції України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 02 липня 2014 року № 228, Мін'юст відповідно до покладених на нього завдань *надає роз'яснення, організовує розгляд звернень громадян з питань, пов'язаних з діяльністю Мін'юсту, його територіальних органів, підприємств, установ та організацій, що належать до сфери управління Міністерства, а також стосовно актів, які ним видаються.*

Повідомляємо, що листи Міністерства юстиції України не встановлюють норм права, а мають інформаційний характер.

Заступник Міністра

Олександр БАНЧУК